

Narodna in univerzitetna knjižnica
v Ljubljani

H. C. d.
35469

I.

138

The image shows the front cover of a book. The cover is a dark grey or black color and features a dense, repeating geometric pattern. This pattern consists of interlocking lines that form a series of small, stylized, four-pointed shapes, creating a complex, maze-like texture. In the upper left corner, there is a small, rectangular white label with a decorative, scalloped border. Inside this label, the number '138' is printed in a bold, black, serif font. The overall appearance is that of a classic, possibly leather-bound or high-quality paper-bound book.

226
W-6F
200/100
ŽELJEZNOV DUŠAN
ŽELJEZNOV MILJUTIN
Dij 200

P E S M I.

I.

PESMI.

ZLOŽIL

SIMON JENKO.

—
ZA TISEK PRIREDIL

ANTON FUNTEK.

ILUSTRACIJE ZVRŠILA J. KOBILCA.

I.

V LJUBLJANI.

ZALOŽIL OTON FISCHER

1896.

35469 II Ed

II Ed
35469

N. 347/1953

Kazalo.

	Na strani
Simon Jenko. Življenjepisne črtice	IX—XVI
Uvod	1
Moja pesem	2
Izpremenjeno srce	3
Prošnja	4
Pred durmi.	5
Moč ljubezni	7
Pomlad	8
Ponoči	9
Slovó	10
Po slovesi	12
Ptici	13
V tibi noči	14
Namen mojih pesnij	15
Skrivnost	16
Obujenke	17
Slabo sveča je brlela	19
Mirno desno si mi dala	21
Zdrava bodi, zdrava bodi	22

Trgal rože sem rudeče	23
Dokler zvezd bo zlata čeda	24
V ljubem si ostala kraju	25
Zemlja se zagrne v tmine	26
Glej jih, zvezde, kak' bliščijo	27
Tak' si lepa kakor zora	28
Čas vrtí se neprestano	29
Tujki	30
Hitra izpremema	31
Za slovó	32
Pisavec	33
Izgubljeni up	34
Vabilo	35
To se vpraša	36
Pred sodnim stolom	37
Rodoljubki	38
Zakaj me ne ljubiš?	40
Obrazi	41
Roži mlado lice	42
Naj vso svojo silo	43
Siv oblak po nebu	44
Pri zeleni mizi	45
Ko je solnce vstalo	46
Z glasnim šumom s kora	47
Zêlen mah obrasta	48
Mlad junak po polji	49
Ko zaspal bom v smrti	50
Mlade hčere truplo	51

Rosa, hladna rosa	52
O večerni uri	53
Med borovjem temnim	54
Južen veter diše	55
Léži polje ravno	56
Zida drobna mravlja	57
Log za log se skriva	58
Kadar mlado leto	59
Zarja dan pripelje	60
Ves dan je pri oknu	61
Pobratimija	62
Slovenska zgodovina	65
Samo	67
Adrijansko morje	68
Naše gore	69
Molitev	70
Naprej	73
Na tujem	74
Na Sorškem polji	75
Gori	77
Po smrti	78
Želja	80
V brezupnosti	81
Modrijanom	82
Naj bo!	83
Korak v življenje	84
Trojno gorjé	85
Izpremema	86

	Na strani
Želje	87
Na grobéh	88
Slika	89
Mati	91
Angelj tožnih	93
Studenca	94
Zimski dan	95
Solnčni mrak	96
Sanjaču	97
Nevesta	98
Narodna(?)	99
Naš maček	100
Pogreb	101
Roža	103
Cekin	104
Pri oknu	106
Lilije	107
Zadnji večer	109
Mlada Mana	111
Lenčica	112
Nepovabljeni svat	114
Zimski večer	116
Zaklad	118
Knezov zet	121
Morski duhovi	124

Simon Jenko.

„Pevec sorškega polja“ se je porodil dne 27. oktobra 1835. leta na Podrečem, v hiši sorodnika Matevža Jenka, po domače „Gašpêrja.“ Bil je Matevž Jenko vdovec z otroki iz prvega zakona in se je drugič oženil z vdovo, ki je tudi imela nekaj otrok iz prvega zakona, med njimi pesnikovo mater Mino. Sin Matevža Jenka, Jurij, je vstopil v frančiškanski samostan novomeški in je bil pozneje Simonu najzvestejši podpornik. Pesnik sam imenuje strijca Jurija, s samostanskim imenom očeta Nikolaja, svojega največjega dobrotnika. Ko je došel deček v tretje leto, preselila sta se z materjo v Praše, vas ob Savi, kjer si je bil oče Jožef pridobil majhno kmetijo. Vender je mali Simon prebil več časa na Podrečem nego doma v Prašah. Zakaj ondu je bila rojstvena hiša sredi vasi; tovarišev je bilo povsod dosti; v Prašah pa je bilo kaj dolgočasno, ker je stala hiša precëj daleč od drugih.

V domači župi v Mavčičah tedaj še ni bilo šole; zato je hodil deček od Velike noči leta 1842. v šolo smledniško onkraj Save, odkoder je po nasvetu strijca Nikolaja leto dni pozneje prestopil v drugi oddelek prvega razreda ljudske šole v Kranji. Tukaj je dovršil tretji razred koncem meseca julija 1847. leta. Sedaj bi bil bržkone moral ostati doma, da ga ni vzel strijc Nikolaj k sebi v Novo Mesto, kjer je hodil v latinske šole do leta 1853. Hrano je dobival v samostanu, za druge potrebe pa je večinoma skrbel strijc, ki se je tudi marljivo bavil z izobraževanjem mladega netjaka. Malone vsak večer sta skupaj čitala, sedaj kaj iz slovanskih jezikov (sosebno srbsko Sv. pismo), sedaj Fénelonovega „Telemaha“, sedaj Tassov „Oslobojeni Jeruzalem“. Ob tem marljivi dijak ni zanemarjal šolskih dolžnostij. Razven v prvem razredu in v prvem polletji pete šole je bil vselej prvi. Pesniški dar njegov se je pojavil že zgodaj. V četrti šoli (od leta 1850. do leta 1851.) je „zakročil nekaj neosoljenih pesmij“, med katerimi je bil prevod „Polikratov prstan“. Velike vrednosti pač ti prvenci niso bili; Jenko sam jih je sežgal prihodnjega leta. Kdo mu je vzbudil pesniško tvorno silo, to se ne dá določiti. Strijc Nikolaj ni bil za take stvari; verjetno pa je, da je na mladeniča

kolikor toliko vplival tedanji učitelj slovenskega in nemškega jezika, o. Zlatoust Pečar.

Ko se je Jenko leta 1853. poslovil od Novega Mesta, da bi prestopil v 7. razred ljubljanske gimnazije, odšel je tem lože, ker se je tudi blagi strijc Nikolaj ločil iz novomeškega samostana. Častiti redovnik je bil namreč leta 1851. oslepel in zato leta 1853. odšel v pokoj v Kamnik, kjer je ostal do smrti leta 1868. Simon je v Ljubljani dobil odlične sošolce, katere štejemo dandanes med najboljše književnike slovenske. Bili so to sosebnost Vencel Bril (umrl že leta 1855.), Fr. Erjavec, Val. Kermavner, Val. Mandelc, Jos. Stritar, Ivan Tušek, Val. Zarnik. Leta 1854. so se združili v književni zbor in ustanovili „Vaje“, pisan list, v katerem so priobčevali tiste svoje pesmi in spise, ki jih je odobrila vzajemna kritika. Večina teh proizvodov je pozneje v Janežičevem „Slovenskem Glasniku“ ugledala beli dan. Prav nekaj najlepših pesmij Jenkovih, takó „Pobratimija“, „Zapoj mi, ptičica, glasno“, „Samo“, „Slovenska zgodovina“, je bilo prvič priobčenih v teh „Vajah“. Od leta 1855. do leta 1857. je Jenko s podpisom X. objavil več pesmij v „Novicah“.

Leta 1855. prebije Jenko zrelostni izpit. Njega vrstniki so večinoma odšli na Dunaj, on

sam pa se je moral „brez pomoči, brez denarja“ odločiti za bogoslovje, ne da bi imel poziva za duhovniški stan. Odpravi se torej v Celovec, toda v bogoslovnici prebije samó leto dnij. Leta 1856. se vpiše na modroslovni oddelek dunajskega vseučilišča, leto dnij pozneje pa prestopi k pravoslovju ter posluša pravoslovna predavanja štiri leta. To dôbo je prebil malone brez podpore, živeč ob poučevanji in ob Knaflovi ustanovi, ki pa je bila takrat še za polovico manjša, nego je dandanes.

Od leta 1861. do leta 1863. je bil Jenko domači učitelj pri rodbini Reinleinovi na Dunaji. Suženjski posel poučevanja mu je jemal ves prosti čas. Niti rigoroza ni utegnil prebiti. Kaj je čutil v tej dôbi, to najbolje priča pesem „Trojno gorjé“, zložena leta 1862., pesem, o kateri lahko trdimo, da jo je spisal s srčno krvjó. Naposled se odloči, da odide domov v Praše, kjer bi se pripravljaj za izpite. Kakor pripovednje sedaj že pokojni brat pesnikov, prof. Ivan Jenko, niso mu doma nikoli oponašali „izprijenega studenta“. Nasprotno. Domači ljudje, ki niso nikoli do dobra poznali njegovih žalostnih razmer, mislili so, da sedaj dovrši izpite in skoro dobi dobro službo. Mati je bila celó ponosna nanj; sploh pa so bili vsi prepričani o njega učenosti in nadarjenosti.

V Prašah so Jenku minili štirje meseci. V tem času se je temeljito pripravil za izpit in priredil pesmi za natisek. Kupil jih je ljubljanski knjigar Giontini za 300 gld. Natisnile se pa niso v Ljubljani — natisek so zaprečili nekateri duhovniki — nego izšle so v Gradci pri Leykamovih dedičih leta 1865.

Navedena nagrada je Jenka otela gmotnih sitnostij, takó da je lahko odšel na Dunaj, kjer je leta 1864. prebil prvi rigorozum. Nató je vstopil v pisarnico notarja Stergarja v Kranji; dobival je po — 12 gld. na mesec. Po dovršenem drugem izpitu pa je poskočila njega mesečna plača na 15 gld. in naposled na 20 gld.! Leta 1866. prestopi v pisarnico odvetnika dr. Val. Prevca v Kamnik za koncipijenta in tega leta dovrši tudi tretji izpit. Z dr. Prevcem se leta 1869. preseli v Kranj. Pač se mu je izboljšalo denarno razmerje, ali prišel je v Kranj bolan na smrt. Že izza mlada nič kaj trdno zdravje mu je bila izpodkopala beda dunajskih dijaških let; vrhu tega je bil strasten kadilec, katerega ni nihče videl brez viržinke v ustih. Bruhal je kri, dné 8. oktobra pa legel ter po desetdnevni hudi bolezni dné 18. oktobra 1869. leta za vselej zatisnil trudne oči, v 34. letu dóbe svoje. Pokopan je v Kranji poleg Prešérna; ličen spomenik, postavljen ob radovoljnih done-

skih, diči gomilo, pod katero počiva jeden najboljših pesnikov, kar jih šteje novejša književnost slovenska!

Jenkove pesmi so z majhnimi izjemami odlično lirskega značaja. V njih se čudovito jasno zrcali trojna ljubezen: do prirode, dekleta in domovine. Prirodo opisuje takó živo kakor malokdo pred njim in malokdo za njim. Kar opeva, to je izraženo kratko, jedernato, to stoji kakor resnično pred teboj. V tem oziru so njegovi „Obrazi“ pristni biseri slovenske lirike. — Kar je ljubavnih pesmij, razprostira se do malega v vseh rahla, na pol prikrita žalost. Časih te osupne nepričakovan obrat, iz vseh pa se kaže, da se je pesnik dokaj naučil od Heineja, ne da bil ob tem zatajil samega sebe ali svojim proizvodom primesil kaj frivolnosti. V nekaterih teh pesmij je ob vsi umetni obliki takó dobro zadet narodni ton, kakor bi jih bil zložil preprost pevec izmed naroda. — V domoljubnih pesmih odseva plamteče rodoljubje; dve izmed njih sta raznesli slavo Jenkovega imena po vsem slovanskem svetu. Kdo ne pozná veličastne slovenske marzeljeze, našega „Napreja“, komu je neznana „Pobratimija“? — In koga še ni pretresla „Slovenska zgodovina“, kdo se še ni divil „Morju adrijanskemu“?

Jenko je navzlic bridkim izkušnjam, katere je leta 1854. učakal Levstik, razširil slovensko pesniško obzorje. Kolikor toliko je njegova zasluga, da se je slovenska lirika otresla tesnih spon ter krenila na novo pot. Zunanji obliki Jenkovi ni dosti oporekati; verzi mu tekó gladko, neprisiljeno, stiki so večinoma čisti, zveneči, sploh se vidi iz vse zbirke, da je pesnik dobro poznal in izbornó vladal pesniško tehniko. Jenko je pesnik, čegar tvore vzpričo jasne, točne dikcije, domačih snovij, vseskozi poetiškega toka in odločnega moštva, ki celó v strogo elegijskih trenutkih zametuje vsakeršno mehkužnost, slastno čita učenjak kakor preprosti seljak, mladenič kakor deklica; iz kratka: pesmim Simona Jenka lahko po pravici vzdenemo častni naziv: dična narodna poezija v umetniški obliki! —

U v o d.

„Dvigni se!“ ukaz mi reče.
Srce pade mi v oblasti
Silne, prej neznane strasti,
Ki kot živi ogenj peče.

Čut se zlije mi v besede. —
Proč so črne bolečine,
Strast občutkov divjih mine,
Jasen mir mi v prsi sede.

Moja pesem.

Moja pesem bo nosila
Tvojo hvalo križemsvet,
'Z ust mladen'čev se glasila
Bo še v času poznih let.

Iz solzá, ki so veselo
Mi rosile moj obraz,
Rože bodo razcvetele,
Ko spet pride cvetja čas.

Iz solzá, ki so otožne
Zalivale mi okó,
Pa vijolice pobožne
Pómlad obrodila bo.

Izpremenjeno srce.

Kaj ptici je, da žalostno
V grmovji žvrgoleva?
Zakaj več pesmij kakor prej
Veselih ne prepeva?

Zakaj po nebu zvezdice
Tak' žalostno brlijo
In več takó, kakòr so prej,
Veselo ne bliščijo?

Saj ptica peva vjednomer,
Kot nekdanj je, veselo,
Nebó od zvezdic še blišči,
Kot nekdanj je bliščelo.

Vse tako je kakòr poprej,
Bliščeče in veselo;
Le ti, srcé, le ti, srcé,
Le ti si mi zbolelo!

P r o š n j a.

Da te ljubim, ti je znano,
Da me ljubiš, davno vem;
Kaj ogiblješ se pred mano,
Odgovarjaš le očem?

Pusti strah in moja bodi,
V dar srcé ti podelim;
Bog nebeški sam naj sodi,
Kaj poklonil sem ti ž njim!

Pred durmi.

Glasno si pevala,
Strune ubirala,
Nisi pač mislila,
Da sem te čul.

Blizu pri durih bil,
Tvoje sem glase pil,
Ž njimi srcé pojil,
Vbogo srcé.

Kljuko prijemala,
Skor' jo pritisnila,
Pa se ni upala
Roka mojã.

Solza je padala,
Lice namakala,
Nisi je videla,
Lite zastonj.

Moč ljubezni.

Brez želje, brez nade
Tekli so mi dnevi;
En pogled od tebe
Doleti me v revni.

Ko se me polastil
Rajski je občutek,
Čisto me prestvaril
Jeden je trenutek.

Roka v roko sega,
Srcé k srcu sili,
Novo moč življenja
Čutim v vsaki žili.

Nova moč življenja
Ude mi pretresa —
Kak' je lepa zemlja,
Moja zdaj nebesa!

Pomlad.

In srce, ti se ne vzbudiš!
In jezik, ti ne govoriš!
Zdaj klije tebi dvojni cvet:
Pomladi cvet, čas mladih let.

Poglej, obrni se okrog,
Zelena gora, živ je log;
Povsodi pomladanski cvet
Vesoljni v svate vabi svet.

Podaj mi, ljubica, rokó,
Pod milo pojdeva nebó,
Kjer njiva zopet zelení,
Nad njo škrjanec žvrgolí.

Al' spet si tukaj, znanec moj?
Le dvigni se, na glas zapoj;
Ljubezni glas, veselja klic
Naznanja príhod naj cvetic!

Ponoči.

Postelja postlana
Mene premaguje,
Glava je zaspana,
Srce pa mi čuje.

Srce moje čuje,
Ko ves svet že spava,
Tebe obiskuje
In v veselji plava.

Ko v veselji plava,
Misli pesmi zlate,
Tebi jih podava,
Ki jih delam zate.

Ki jih delam zate,
Ko ljudje vsi spijo;
Dal jih bom med brate,
Da te razglasijo.

Naj te razglasijo
Po vsi domovini,
Koderkol' živijo
Majke Slave sini!

Slovó.

Ko mesec svetló
Bo spet posijal,
Od ljube slovó
Jaz bodem jemal.

Naj njene oči
V solzah se topé;
Pomagati ni,
Če poka srcé.

Poglej jih, goré,
Čez nje gre moj pot,
Oj, daleč čez njé,
Predaleč odtod!

Ne vprašaj, zakaj
Tu ni mi strpet';
Ne vprašaj, kedaj
Se snideva spet.

Mogoče kedaj,
Mogoče nikdár;
Le roko podaj,
In — Bog te obvar'!

Po slovesi.

Teman oblak izza goré
Privlekel se je nad poljé;
Nad poljem v sredi je obstal,
Nebó je čez in čez obdal.

To ni oblak izza goré,
To tudi ni ravnó poljé;
To misel le je žalostna
Na sredi srca mojega.

P t i c i.

Zapoj mi, ptičica, glasno,
Zapoj mi pesem žalostno,
Ki bo mi v srce segala,
Občutkom se prilegala.

Po travnikih sprehajam se,
Prelepe trgam rožice;
Oj, rožice diše lepó,
A zame duha nimajo.

Ljudjé krog mene se vrsté,
Se smejejo in veselé;
Moj duh teman je in molčí,
Nikomur nič ne govori.

Star sedemnajst še komaj let,
Zaničeval že ves sem svet,
In vem, da v srečo to mi ni,
Pa mi srcé takó velí.

V tihi noči.

Pesem, pojdi miloglasna,
V noči splavaj tja do njé,
Ko jo zvezde, luna jasna
'Z spanja mirnega budé.

Ko zamišljena si pase
S čuti sladkimi srcé,
Pesem, tvoje žale glase
Naj nje usta ponové!

Namen mojih pesmij.

Ko moje pesmi tiskane
Po belem svetu bodo šle,
Nekteri mož jih bo izbral
In dragi svoji v dar podal.
Ko tvoj v Ljubljano pride mož,
Tud' ti dobila jedne boš,
V rudeče usnje vezane
In z zlatom bodo rezane.
Oj, beri jih, preberi vse,
Saj tebi so napisane!

Skrivnost.

Kdor vprašal bo, čegavo čast li pojem,
Zastonj bo vprašal po imeni tvojem;
Očitno ga izreči nisem smel,
Skrivaj povedati ga nisem htel.

Obujenke.

Širno sem izkopal jamo,
Kakor kadar je pokop,
Kadar črni zemlji damo
Velo truplo v tihi grob.

Vso ljubezen sem nekdánjo
V jamo dèl s spominom ran,
Kamen sem zavalil nanjo,
Da je ne pusti na dan.

Al' opolnoči gomile
Mrtvim truplom se odpró,
Močne ure čudne sile
Iz grobov jih priženó.

Noč življenje v ude vlije,
Gibanje vzbudi teles;
Bleda luna tiho sije,
Gleda mrtvih živi ples.

In takó se meni časi
Kamen s srca odvali
Ter iz groba se oglasi
Sreča mi nekdanjih dni.

Vstanejo nekdanje sanje
In spomin skelečih ran;
Moč ljubezni se nekdanje
Spet prikaže mi na dan.

I.

Slabo sveča je brlela,
Zunaj dež je curkom lil,
Skupaj midva sva sedela,
Nama lep večer je bil.

Sladki smehi iz očesa
Med solzami govoré,
Telo se drži telesa,
Usta pa 'se ust držé.

Zunaj je nevihta vila,
Dež na okno je kropil,
Midva pa sva se ljubila,
Lep večer je nama bil.

II.

Mirno desno si mi dala,
Z levo brisala solzé,
Žalostno se nasmehljala,
Rekla si besede té:

„Če ti mar ni več za mene,
„Saj ti rada odpustim;
„Pojdi, če te srce žene,
„Saj nazaj te ne držim.“

Vem, da si mi odpustila,
Jaz odpustil si ne bom,
Kar takrát si govorila,
Jaz odpustil si ne bom.

III.

„Zdrava bodi, zdrava bodi,
„Zdrava bodi vekomaj!“
Tak' neumni jezik blodi,
Noga nese me naprej.

Ali srce se ustavlja,
Vse drugače govori,
Le prisego še ponavlja,
Ne odreči mi veli.

Davno žal je nogam djanja,
Žal jeziku besedi;
Srce vedno le priganja,
Ponoviti blage dni.

IV.

Trgal rože sem rudeče,
Tebi venec iz njih vil,
Bodlo trnje me bodeče,
Roko sem s krvjó rosil.

S tvojega obličja lile
Rádost žive so oči,
Pa srcé so mi ranile
Kot pušica, ki leti.

Jenjale so bolečine,
Ki jih trnje obudi;
Rana v srci pa ne mine,
Vedno huje krvavi.

V.

„Dokler zvezd bo zlata čeda
„Razsvetljala božji dom,
„Stala moja bo beseda:
„Tvoja sem in tvoja bom.“

Zvezde, v daljo se ozrite
In pogledajte v nje srcé,
Zvesto meni oznanite,
Al' res bije še zamé?

Zvezde pa se za oblakom
Mojim skrivajo očem;
Gledam, vprašam jih in čakam,
Al' odgovora ne zvem.

VI.

V ljubem si ostala kraju,
Jaz pa šel sem daleč preč;
Morebiti sreča naju,
Oh, ne združi nikdar več!

Ves čas, kar si mi odvzeta,
Štejem ure, štejem dni;
'Z ur so mes'ci, 'z dnij so leta,
Mes'cev, let pa konca ni!

Pómlad se na zemljo vrne,
Petje slavcev se vzbudi,
V cvetje zemlja se zagrne —
Zame pa pomladi ni!

VII.

Zemlja se zagrne v tmine,
Glava težka mi zaspí,
Duh čez hribe in doline
Na perutih k teb' letí.

Teb' v naročje glavo trudno
Denem, gledam ti v obraz,
Ti pa smeješ se priljudno,
Kot si se nekdanji čas.

Poljubljavaš mlado lice,
K srcu nosiš mi rokó,
Brišeš rádostne solzice,
Ki mi iz očij tekó.

VIII.

„Glej jih, zvezde, kak' bliščijo,
„K' izza gor se dvigajo,
„O ljubezni govorijo,
„Rádostne si migajo.“

Oh, tačas so res bliščele,
Njih prijazni svit je preč;
Kot tačas, takó vesele
Nikdar mi ne bodo več.

Mrzle 'z dalje mi brlijo,
Brez občutka migajo;
Zvezde nič ne govorijo,
Zvezde nič ne čutijo!

IX.

Tak' si lepa kakor zora,
Ko pripelje beli dan,
Da vzbudi zelena gora
Se iz težkih nočnih sanj.

Da glavé dviguje cvetje
In obrača v njo oči;
Da po vejah glasno petje
O ljubezni zazveni.

Draga, bodi zora meni,
Oznanjaj mi lepši čas;
Bol iz prsij mi odženi,
Vzbudi v ustih pesmij glas!

X.

Čas vrti se neprestano,
Seka rane in zdravi;
Meni pa nekdanjo rano
Vsak dan zopet obnoví.

V teku, ki tekó ga leta,
Ti se premenila boš
V modro ženo iz dekleta,
Jaz bom iz mladen'ča mož.

Srce bo se umirilo,
Zginil čas bo sladkih sanj;
Nič ne bo se ohranilo
Kot solzé v spominu nanj.

T u j k i.

Prosim te, tujka ljubezniva,
V mé ne vpiraj temnih oči,
Da se ljubezen nepremagljiva
V mojem srci ne obudi.

V njem že nosim ljubezen verno,
Spremlja me zmirom in povsod;
Davno z udanostjo neizmerno
Ljubim naš slovanski rod.

Lepa tujka, kakó bi čutila
Ti udanost verno z menoj?
Reci, kakó bi ti ljubila
Narod moj neizmerno z menoj?

Hitra izprememba.

Čez kratkih mes'cev pet
Sva videla se spet;
Pobesil jaz oči,
V stran gledala si ti.

In skoro bi se smeh
Polotil bil obeh,
Ker razumela sva,
Kaj misliva obá.

Za slovó.

Zaté, zamé najboljše bo,
Devica ljubezniva,
Da se pozabi, kar je b'lo;
Za vselej se pustiva.

Kaj ti ljubezen moja čè,
Ki meni je igrača,
Ki se po vetru kot meglè
Pod nébesom obrača?

Jaz tak' živim le tja v en dan,
Ne vprašam, kaj me čaka;
Ti si želiš pokojen stan
In skrbnega možaka.

Ne upaj srca prerodit',
Ne v jarem ga upreči;
Oh, ljuba, to ne more bit',
Z menoj ne gre se k sreči!

Kar mora bit', naj se zgodi,
Vsak svojo pot hodiva,
Na levo jaz, na desno ti,
Kar b'lo je, pozabiva!

Pisavec.

Trudil sem se in prevdarjal,
Stiskal in grizljaj peró;
Sem premišljaj in se vkvarjal,
Da zapisal bi vrstó.

In ko res sem jo zapisal
Ter prebral potem jo spet,
Jezen sem jo koj izbrisal,
Bil na tem sem kot popred.

Proč zagnal sem vso pisavo,
K nji naravnó se podal
In za čut besedo pravo
Iz očij sem njenih bral.

Izgubljeni up.

Daj mi sladki up nazaj!
Moj jedin tovar'š je bil,
Ž njim v nesreči sem sladil
Dni prihodnje vsaj.

Ko pa tebe sem spoznal,
V tebi spolnjene želje
Mislilo si je srcé —
Proč sem up zagnal.

Kmalu šla si ti za njim. —
Kot polomljeno drevó,
Ki zeleno več ne bo,
Žalosten stojim.

Daj mi sladki up nazaj!
Mnogo še ne štejem let,
Kaj brez njega čem počet'?
Reci, dèkle, kaj?

V a b i l o .

Ljubica, pojd' z menoj,
Lepa je noč nocoj,
Bova svat'vála.
Luna naj bode mi
Priča molčeča,
K plesu naj gode mi
Voda šumeča,
Zvezde pa zlate
Pridejo v svate;
Nič se nikar ne boj,
Pojudi, le pojd' z menoj!

To se vpraša.

Kadar mene se spominjaš,
Vem, da časi me preklinjaš;
Sed, puella, quaestio est:
Kdo je kriv, al' ti al' jest?

Ko zvestost sva prisegála,
Jaz legál sem, ti legála;
Sed, puella, quaestio est:
Kdo golj'fan je, ti al' jest?

Res vtegnilo morebiti
Žal nekoč bi komu biti;
Sed, puella, quaestio est:
Kdo bo to, al' ti al' jest?

Pred sodnim stolom.

Kadar bom pred sodnim stolom stal,
Upam, da me Bog ne bo pogubil;
Sámo, če mi bo odvezo dal,
Da sem tebe tak' neumno ljubil.

Rodoljubki.

Dèkle, če si rodoljuba,
Pusti druge, ljubi mene
In uzroke mi poslušaj
Ter zapomni, kar ti rečem:
V prsih nosim srce prazno,
Nič na svetu me ne mika,
In ker tak sem, ni mi dano,
Da bi pela pevska žila;
Če pa ti mi kri razgreješ,
Led otajaš okol' srca,
Vsaka misel mi bo pesem,
Vsaka pesem bo izvrstna.
In ko vkup bo cela knjiga,
Koj jo pošljem do Ljubljane,
Do bukvarja, da jo tiska
In razpošlje na vse kraje.
Hvalo pele mi „Novice“,
Hvalo pel mi bode „Glasnik“,
Bo dokazal, da sem s knjigo
Naše slovstvo obogatil.

Táko pojde čast imena
Mojega po vsi deželi,
Zraven slava bo donela
Med Slovenci tudi tebi.
Torej, dèkle, brž pokaži,
Da te rodoljubje žene
Naše slovstvo obogatit' —
Pusti druge, ljubi mene!

Zakaj me ne ljubiš?

Vse misli, ki v srci jih skrite
Pred drugimi nosim ljudmi,
Vse tebi so davno očite,
Ne jedna neznana ti ni;
In vender, zakaj me ne ljubiš?

Vse trude, skrbi, hrepenenje,
Saj nisem jih nosil zasé;
Posvetil sem tebi življenje,
Poklonil sem tebi srcé;
In vender, zakaj me ne ljubiš?

Premisli noči prebujene
In žalostne dneve preštej
In solze zaté porojene,
Premisli jih vse in povej,
Povej mi, zakaj me ne ljubiš?

Za rane, za žalost obilo,
Za dni, ki mi temni tekó,
Za ves moj pekél mi v plačilo
Izpolni vsaj zadnjo željó:
Povej mi, zakaj me ne ljubiš?

O b r a z i.

Vstala je narava
Ter se giblje živa;
Znane čute kaže,
Kar nebó pokriva.

In srcé umeje
Čudne govorice,
Ki jih govorijo
Zvezde in cvetice.

Kamenje budi se
In občutke moje
Z mano čuti, z mano
Glasne pesmi poje.

I.

Roži mlado lice
Zarudi kot zarja,
Fanta njeno listje
Tiho nagovarja:

„Danes tvoja ljuba
„Bo se poročila,
„Mene pa v rumenih
„Kiticah nosila.

„Ko ljubezni palo
„Bode zagrinjalo,
„Moje zadnje perje
„Bo na tleh ležalo.“

II.

„Naj vso svojo silo
„Burja name žene,
„Vender vsako pómlad
„Veje so zelene;

„Ali črv pod kožo,
„Ki redí se z mano,
„On za smrt gotovo
„Vsekal mi je rano.“

Tak' v večernem mraku
Mehka lipa plaka;
Trdi hrast se smeje
In nje padca čaka.

III.

Siv oblak po nebu
Z vetrom dalje plava,
Plava v lepe kraje,
Kjer se vije Sava.

Tam se nad gorami
Našim' bo ustavil,
V zlato se obleko
Zarjino opravil.

In ko njo bo videl,
Ko po vrtu hodi,
Mi jo bo pozdravil:
„Draga, zdrava bodi!“

IV.

Pri zeleni mizi
Moški ino ženske,
Družčina gospode
Bila je slovenske.

Z družčino možakov
Gospodične zale
V našem so jeziku
Gladko vse kramljale.

Ves zavzet sem gledal,
Čudu sem se čudil,
Da iz sanj ležnivih
Zdajci sem se vzbudil.

V.

Ko je solnce vstalo,
Dájal sem mu hvalo,
Da na oknu rože
Mi je obsijalo.

Solnce mi je reklo:
„Tebe, rož ni bilo,
„Ko mogočno z neba
„Zemlji sem svetilo.

„Ti kot rosa zgineš,
„Jaz pa bom ostalo,
„Grob ti obsevalo;
„Revež, hrani hvalo!“

VI.

Z glasnim šumom s kora
Orglje so donele;
Druži se z donenjem
Glas soseske cele:

„Bodi počeščena,
„Rajska ti Devica,
„Vseh nebes in zemlje,
„Naših src kraljica!“

Tak' soseska poje
In na prsi -bije;
Skoz visoka okna
Jasno solnce sije.

VII.

Zelen mah obrasta
Zrušene zidove;
Veter skozi diha
Žalostne glasove.

Povej, razvalina,
V solnci zatemnela,
Kaj je moč človeška,
Kaj so njena dela?

In življenje naše,
Ki tak' hitro teče,
Al' so same sanje? —
Sanje — jek mi reče.

VIII.

Mlad junak po polji
S težkim srcem hodi,
Zvestega konjiča
Na povodci vodi.

„Pasi spet se mirno,
„Travo jej zeleno;
„Trud in boj in rane,
„Vse je izgubljeno!

„Zlomljena je sablja,
„Bratje pokopani,
„Kar jih je ostalo,
„Tujcem so podani!“

IX.

Ko zaspal bom v smrti,
Ne kopljite jame,
Kjer vrsté se križi;
Tam ni mesta zame.

Na visoki Tatri
Jamo izkopljite,
Tri drevesa sveta
Nanjo zasadite.

Tam moj duh bo gledal
Na vse štiri stráni,
Dokler bela zora
Dneva ne oznani.

X.

Mlade hčere truplo
Črna jama krije;
Poleg jame mati
Bridke solze lije.

Kar okó doseže,
Smeje se narava,
Pómlad po grobovih
Cvetje razsipava.

V joku svojo zgubo
Človek Bogu toži;
Slavec, drobni slavec,
Pa vesele kroži.

XI.

Rosa, hladna rosa,
Kamenje močila,
Luna, blede luna,
Nanje je svetila.

Čudno govorico
Kamenje oglašā,
Piš večerne sape
K meni jo donaša:

„Tod gredé stopila
„Je devica name!“ —
„„Name tudi, name!“““
Glásov sto povzame.

XII.

O večerni uri
Stal sem poleg Save;
Drla z glasnim šumom
Je z višav v nižave.

„Mladi fant iz zdrave,
„Iz strani gorate,
„Grem na južne kraje,
„Grem med tvoje brate.“

Tak' s šumečim glasom
Bistri val mi pravi.
Dam mu poročilo:
„Srčno jih pozdravi!“

XIII.

Med borovjem temnim
Mlada breza rase,
V rodnem svetu tuja
Stóji sama zase.

Tuja dolga leta
Raste sredi lesa,
Vetra moč jo maje,
Listje ji otresa.

Veter nosi listje
Sestram v daljne kraje,
Tam jim o samici
Poročila daje.

XIV.

„Južen veter diše,
„Beli sneg se taja;
„Mene pa ljubezen
„Zmágavna navdaja.

„Pomlad naju kliče,
„Duša ljubezniva,
„Zdaj-le se radujva,
„Zdaj-le se ljubiva!“

In ne dá se dvakrat
Ljubica poprosit':
Koj vrabulja z vrbcem
Gnezdo záčne nosit'.

XV.

Léži polje ravno,
V polji rože krasne;
Dviga se škrjanec,
Poje pesmi glasne.

Pesem glasna stresa
Pisane glavice,
Sestra k sestri stiska
Zarudelo lice,

Šepetanje tajno
Nosi zrak čez njivo,
Sluhu nerazumno,
Srcu razumljivo.

XVI.

Zida drobna mravlja
Varno si mravljišče,
Dan na dan ukvarja
Se za blagost hiše.

Dolgo pot nastopi,
Sto pedij od doma;
Z blagom obložena
Spet domov priroma.

Gnezdo svoje stavi
Orel na višine,
Svet s perutjo meri
Čez vrhé, globine.

XVII.

Log za log se skriva,
Ladja dalje plava.
Duša ljubezniva,
Bodi stokrat zdrava!

Dunava mogočna
Nosi ladjo moja,
Moje srce vroče
Pa ljubezen svojo.

In mogočna reka
Nikdar ne usahne,
Pa ljubezen moja
Nikdar ne omahne.

XVIII.

„Kadar mlado leto
„Pride z novim cvetjem,
„Zopet prideš, slavec,
„Praznovat ga s petjem;

„Kake nove pesmi
„Nam prineseš v gaje?“
Drobni ptič odgovor
Dal mi je skakljaje:

„Z mladim letom pride
„Cvetje kakor lani,
„Jaz pa vam prinesem
„Petje kakor lani.“

XIX.

Zarja dan pripelje,
Dan darove razne
S sabo nam prinese,
Tožne in prijazne.

Žalosti se znébi,
Predno dan ugasne,
A spomin ohrani
Na trenutke jasne!

To vodilo zlato
Za življenje kratko
Kožo ti ohrani
Dolgo časa gladko.

XX.

Ves dan je pri oknu
Ljubica čakala,
Da je blede luna
Mirno posijala.

„Zunaj mesta z drugo
„Ljubico je hodil
„In po ravnem polji
„Za rokó jo vodil.“

Tako reče luna,
Za oblak se skrije,
Da solzic ne vidi,
Ki jih dèkle lije.

Pobratimija.

Naj čuje zemlja in nebó,
Kar dan's pobratimi pojó!
Naj se od ust do ust razlega,
Kar tu med nami vsak prisega:
Da srce zvesto kakor zdaj
Ostalo bode vekomaj.

In ko ločitve pride čas,
Na razno pot odžene nas;
Tu ná, pobratim, roko mojo,
Ti mi podaj desnico svojo,
Da srce zvesto kakor zdaj
Ostalo bode vekomaj.

Beseda dana, vez veljá,
Ne zemlje moč, ne moč nebá
In ne peklà ognjena sila
Vezi ne bode razrušila,
Saj srca zvesta kakor zdaj
Ostala bodo vekomaj.

Slovenska zgodovina.

Bridka žalost me prešine,
Ko se spomnim domovine,
Vsemu svetu nepoznane,
Od nikogar spoštovane.

V zlatih črkah v zgodovini
Národov beró se čini;
Le od našega ni glasa
'Z prejšnjega ne zdanj'ga časa.

Kdo spominja se nekdanjih
V revni zemlji pokopanih?
Tiho bori vnuk koraka
Čez grob borega očaka.

In ko ura nam odbije,
Črna zemlja nas pokrije:
Kdo bo še po nas poprašal?
Kdo se z nami bo ponašal?

Káko rod za rodom gíne,
To povest je domovíne,
Vsemu svetu nepoznane,
Od nikogar spoštovane.

S a m o.

Kje nek' zemlja grobe krije,
Kjer junaci domačije
Mirno smrtno spanje spé?
Nihče li ne zna za njé?

Rad na tvojo, hrabri Samo,
Črno bi pokleknil jamo,
Prst poljubil, ki pod njo
Hrabro ti leži teló.

Tam, klečé nad tvojo rako,
Sebi bi ljubezen tako,
Kakeršno si ti gojil,
Rad v želeče srce vlil.

V pesmih glas bi svoj povzdignil,
Ž njim Slovane bi navdihnil;
Tvojo vrednost rod spoznal,
Tebe vreden bi postal.

Adrijansko morje.

Buči, morje adrijansko!
Bilo nekdanj si slovansko,
Ko po tebi hrastov brod
Vozil je slovanski rod.

Ko ob tebi mesta bela
Naših dedov so cvetela,
Ko so jadra njih vojské,
So nosila njih imé.

Molči, morje, kam si djalo,
Al' si ladje pokopalo,
Jih razbilo ob peči,
Da jih videti več ni?

Ni jih morje potopilo,
Ni jih ob peči razbilo;
Da jih videti ni več,
Tega kriv je tuji meč!

Naše gore.

Mogočno se dvigajo naše gore,
Ozirajo se na cvetoče polje,
Pošiljajo toke mu bistrih vodá:
Navzdol se podvizajo hčere gorá,
Pozdravljajo rod, ki se dviga na dan
In last imenuje goró ino plan,
Pozdravljajo ga, na uhó mu bobné:
„Naj volja tak' krepka kot tvoje goré,
„Naj moč ti bo taka, kot tvojih je rek,
„Ki trgajo jez in potresajo breg;
„A mirnoponosno srcé naj ti bo,
„Kot tvoje spomladi polje je cvetno!“

Molitev.

Ti, ki si ustvaril
Nas kot listja, trave,
Pol svetá podaril
Sinom majke Slave,
Čuj nas, večni Bog!
Tvoji smo sinovi,
Dela blagoslovi,
Naših slabih rok.
Vsmili se sirot,
Oče, z nami bodi,
Kaži pravi pot,
Ki do sreče vodi;
Ti nam daj kreposti,
Da, kar sklene um,
V djanji naš pogum
Skaže brez slabosti!

N a p r e j.

Naprej, zastava slave,
Na boj, junaška kri!
Za blágost očetnjave
Naj puška govori!

Z orožjem in desnico
Nesemo vragu grom,
Zapisat v kri pravico,
Ki terja jo naš dom.

Draga mati je prosila,
Roke okol' vrata vila,
Plákala je moja mila:
„Tu ostani, ljubi moj!“

Z Bogom, mati, ljub'ca, zdrava!
Mati mi je očetnjava,
Ljub'ca moja čast in slava,
Hajd'mo, hajd'mo zanje v boj!

Na tujem.

Na strmo višavo,
Na goro jaz grem,
Pogledat v daljavo
Prot' južnim stranem.

Kjer reke so zdrave
In bele cesté,
Cvetoče planjave
Pa čvrsti ljudjé.

Na Sorškem polji.

Pozdravljeno bodi,
Sorško poljé,
Kjer moji očaci
V grobih ležé;

Kjer zibel je moja
Stala nekđaj,
Kjer rojstna stoji še
Hiša mi zdaj.

Triglava visoko
Snežno glavó
Še v sinji daljavi
Vidi okó;

Še Sava grmeča
V strugi šumi,
Kot leta nekdanja
Liže peči.

Al' sem ti še znanec,
Sorško polje?
Ker dolgo se nisva
Videla že;

In jaz sem premenil
Misli, obraz,
Kar naju ločila
Kraj sta in čas.

G o r i.

Ti gora, kljubvaš starosti stoletni,
Na tebi ne pozná se časa ost;
Ko vrne se na zemljo čas prijetni,
Nekdanjo zlije čezte spet mladost.

Cvetoča gledala si ti naróde,
Cvetoča videla njih rast in pad;
Čutila nisi ti moči usode,
Še zdaj kot nekdanj ti obraz je mlad.

Ko jaz v gomili črni bom počival
In zelen mah poraste nad menoj,
Veselih časov srečo bo užival,
Imel bo jasne dneve narod moj.

Takrat v cvetoči zopet ti opravi
Pozdravljala boš pomladanji svet,
Takrat moj narod, gora, mi pozdravi,
Nov rod ponosnih sinov in deklet!

Po smrti.

Ko bodo v grob me djali,
Sto let bom tiho spal,
Da več ne bodo znali,
Kje križec moj je stal;

Da kar živelo z mano
Nekdanje jih je dni,
V deželo vsi neznano
Počivat bodo šli.

Takrat mi zaigralo
Srcé bo živo spet,
Z orjaško silo gnalo
Nazaj me bo na svet.

Po dragi domovini
Ogledovat bom šel,
Ko sinov naših sini,
Nov rod bo v nji cvetel.

Bom gledal, al' spolnile
Željé so se mi v tem,
Al' mirno v dnu gomile
Naprej počivat' smem?

Želja.

Sava 'znad pečine
Goni bele pene,
Pere stare stene
In hití v doline.

Kakor moč neznana,
Ki valove žene,
V daljo sili mene
Želja neprestana.

Šel bi čez planjave,
Šel bi čez višine,
Da me žalost mine
In srcá težave!

V brezupnosti.

Moči, moči mi daj, moj Bog!
Da, ko napade me obup,
Ne vklonim silam se nadlog,
Jim stanovitnost stavim vkljub.

Moči, moči mi daj, moj Bog!
Tak' krepke kakor zid gorá,
Da, če se ruši svet okrog,
Propast me najde še možá!

Modrijanom.

Bog vam odpusti,
Modri možjé,
Vaše nauke,
Moje gorjé!

Vaši modrosti
Trap sem verjel,
Leta mladosti
Starec začel.

Doba mladosti
Jemlje slovó,
Mlade norosti
'Z groba gredó.

Vrag naj jo vzame,
Vašo modrost,
Ki mi je vzela
Mojo mladost!

Naj bo!

Izginila komaj mladost,
Okusil uže sem grenkost
In žolč pregotove resnice:
Da vsega, kar up nam obeta,
Pozneje, ko pridejo leta,
Ne spolnijo nam polovice.

Občutkov, ki nežno srcé
Mladen'ču pojé in topé,
Kak' polno jih moje je bilo!
Pa kakor danú porodnica
O solnci ob luč je danica,
Srcé je te čute zgubilo.

In zdaj negotova reži
Usoda prihodnjih mi dni
In z upanjem dvom se bojuje;
A kar je srcé izgubilo,
Saj vem, da ne bo se vrnilo,
Saj vem, da zastonj mi vzdihuje.

Korak v življenje.

Srce trepeče
Od hrepenenja,
V šumni vrtinec
Sili življenja.
Stopil na ladij
Tudi bi eno,
Jadral za srečo
Nerazjasnjeno.
Morje ležnivo,
Kje so bregovi?
Grozna širjava,
Grom in vetrovi —
Zije slapovje
Rjove peneče,
Barke razbija,
V brezdna jih meče.
Zvezde prijazne,
Pot mi kažite,
Srečni vetrovi,
Čoln mi vodite!

Trojno gorjé.

Gorjé, kdor nima doma,
Kdor ni nikjer sam svoj gospod;
Naj križem svet preroma,
Saj vender tujec je povsod.

Gorjé, kdor se useda
Za tujo mizo žive dni;
Vsak grižljaj mu preseda,
Požirek vsak mu zagrení.

Gorjé, kdor zatájiti
Prisiljen voljo in srcé,
Bedakom pošoditi
Čas mora, glavo in roké.

Izpremembra.

Hitro obrača se časa koló,
Naši duhovi ž njim se vrtijo,
Dan na dan sebe same menijo,
Sami ne znajo, zakaj in kakó.

Togi žareči me dala v oblast,
Dala me sreča vodnici je slabi;
Zopet pihljaje nada me vabi,
Njeno hladivno okušam že slast.

Miru odpira se prazno srcé,
Rane zastarane sčasoma celi,
V jasni prihodnjosti tožnoveseli
Gine iz srca ognjeno gorjé.

---

^v
Želje.

Peruti hotel bi imet',
Premeril bi ne'zmerni svet,
Poiskal rad bi miren kot,
Kjer bil bi sam in svoj gospod.
Ukrotil strastno bi srcé,
Željâm dajal ozké mejé
In kar doživel sem nekđaj,
Pozabil bi za vekomaj.

Na grobéh.

Po grobih sem hodil, kjer trava zelena
'Z trohljivosti, znamenje upa, poganja,
Po grobih, kjer starost leži položena,
Kjer v prahu počiva lepota nekdanja.

Pogledal sem v jamo nedavno skopano,
Šest čevljev globoko, tri čevlje široko,
Pogledal sem v postelj, človeku postlano,
Ki meja je mislim, letečim visoko.

Glasove bridké je srcé vzdihovalo,
Roké so se s silo na prsih sklenile;
Trohljivosti grozno zaklical sem hvalo,
Da jek so zamolkel dajale gomile.

S l i k a.

Solnce rumeno
Goro zeleno
Zadnjič poljúbilo je;
V krilo temine
Hribje, doline
Tiho zavili so se.

Tam na iztoku
V sinjem oboku
Luna prikaže glavó;
Bolj se užiga,
Vedno bolj miga
Zvezdic prijazno zlató.

Vetrec pihljaje
Jezero maje,
Rahlo ob bregu šeptá;
V jezeru čeda
Zvezdic se gleda,
V daljni globini miglja.

Nočna temina,
Slika spomina
Srečnih in žalostnih dni!
Zvezdam bliščečim,
Zvezdam brlečim,
Dnevi, jednaki ste vi!

Jezero krasno,
Temno al' jasno,
Ti si podoba srcá;
V tebi odseva
Vsakega dneva
Svit se mi ali temá.

M a t i.

Dete revno, dete malo,
Kdaj mi bodeš poplačalo,
Kar sem zate skrbna mati
Morala in bom prestati?

Sem pod srcem te nosila,
V bolečinah porodila,
Zate noč in dan skrbela,
Zate sem in bom živela.

Postelj kol'kokrat postlala,
Zibel tvojo sem zibala,
Pesem ti zapela sladko.
Da zaspalo si čez kratko ;

Čezte se potem nagnila,
Srčno Bóga sem prosila :
„Oče, hudega ga brani,
„Meni, sebi ga ohrani!“

Dete malo in ubožno,
Bodi pridno in pobožno,
S tem skrbi mi boš plačalo,
Dete revno, dete malo!

Angelj tožnih.

Ko obide strah duhá,
Angelj stopi iz nebá,
Pride v halji žalostni,
V halji temnovišnjevi.
V levi roci vrč imá,
V vrči solz je do vrhá,
'Zliva jih na vse stezé,
Koderkoli človek gré.
Kamor solze padajo,
Rožam glave sahnejo,
Trava hitro se suši,
Zemlja pusta ne rodi.
V desni roci pa imá
Ogledalo iz zlatá,
Pred oči mu ga drži,
Kaže v njem pretekle dni,
V jasni mu svetlosti spet
Kaže čas prihodnjih let;
Upu srce se odprè,
Duh otožni zjasni se.

Studenca.

Vštric 'zpod goré zelene
Izvirata studenca dva,
In kakor pot ju žene,
Hitita v plan nevtegoma.

Na dvoje gresta pota,
Na dvoje bolj, skoz bolj navdol;
Končala teke bota,
A več se videla nikol'.

Zimski dan.

Solnce se od daleč skriva,
Vrana leta okrog hiše,
Tenek veter zunaj piše,
Tla pa debel sneg pokriva.

Tam na klanci je vse živo:
Vkup so iz vasi otroci,
Vsak sení v premrli roci
Vozi in drži se krivo.

Starec zre iz gorke hiše,
Iz spomin se mu posili,
Dni preišlja, ki so bili,
In na tihem solze briše.

Solnčni mrak.

Solnce mrkne, tma nastane,
In ker dneva luč ne sije,
Ptičji kor se plašen skrije,
Netopir iz dupla plane.

Netopir zdaj gospoduje,
Prvega se ptiča šteje;
Kar pokrivajo jih veje,
Loga pevce zaničuje.

Mesec izpred solnca zgine,
Zopet svetli dan zasije:
Brž v nemó se melodije,
Netopir zbeži v otlino.

Sanjaču.

Po tihi noči mesec plava,
Mladič tožen zre v nebó,
Zamišljena njegova glava,
Srcé mu v prsih je tésnó.

Ne vdajaj se duhovom mraka,
Zapri srcé, zapri oči;
Glej, mehka postelja te čaka,
Ozdravit' reveža želi.

N e v e s t a .

Zvezde se bliskajo,
Luna pa sveti,
Godci pa piskajo
Moj'mu dekleti.

S'noči je jokala,
Dan's ni vesela;
To bo še stokala:
Starca je vzela!

Narodna. (?)

Dolin'ca cvetoča,
V dolin'ci studenček,
Pri njem je deklič'ca,
Ki vije si venček.

Prišel sem si žej'co
Gasit na studenček,
Deklič'ca mi dala
Je srček in venček.

Naš maček.

Naš maček je ljub'co imel,
Vasóvat noč vsako je šel;
Prišel je domov ves zaspan,
Ko mežnar odzvonil je dan.

Zbolela je ljub'ca močnó,
O joj, če več zdrava ne bo!
Naš maček je jokat' začel,
Nobene več miši ni vjel.

In ko mu res vzame jo smrt,
Okoli se plazi potrt,
Življenje sovražit' začne —
V soboto obesil se je.

To žalost v eksempelj povem
Neskrbnim vam mladim ljudem:
Če dolgo živet' vam je mar,
Zaljubit' se nikdar nikar!

P o g r e b.

V zvoniku dvanajst ura bije,
Ravnine, gore tēma krije;
Le v mestu luči še goré,
Le v mestu še ne spé ljudjé.

Piščali, gosli se glasijo,
Vrsté plesalcev se vrtijo,
Njih lic nobenega ne znaš,
Ker vsak obraz je čudna laž.

Pred vrata konja pridrdrata,
Kočijo črnó pripeljata;
V kočiji pa mrlič leži,
Svet takega še videl ni.

Okó, globoko v čelo vdrto,
Še vedno je na pol odprto;
Na ustnicah in na očéh
Še ziblje se hinavski smeh.

Obleka mu je tenka svila,
Lasjé dišé mu od kadila,
Cvetice ga pokrivajo,
Ki se uže obletajo.

Pred hišo konja zarzgetata,
Odprejo se visoka vrata,
Za vozom v pare stopi trop,
Da počasti možá pokop.

Device, davno že v srpani,
Dekleta letos še kot lani,
Se v prvi vrsti jokajo
In samski stan preklinjajo.

Potem mladen'či se vrstijo,
V obraz bleđi na pol mežijo
In v prazne žepe segajo,
Denar okrogli kolnejo.

Za njimi množica neznaná
Gre klaverna in vsa zaspaná.
V koló obstopi črni grob,
Zapojé tak' pogrebcev trop:

„Le ž njim v pogreba tihe tmine!
„O polnoči 'zmed nas naj zgine,
„Zapojte v grob mu iz vseh ust:
„Ne vstani več, nesrečni Pust!“

R o ž a.

Sred vasi so lipa tri,
Hišica pri njih stoji.

Hišica lesena je,
Roža zlata v nji cvetè.

Zame roža ta cvetè,
Zame le, za druge ne.

Kdor bo trgal rožo to,
Dal mi bo rosó glavó.

Cekin.

Zaslužim si cekin,
K zlatarju se podam,
Cekin mu v roko dam,
Mu rečem in velim:

„Le kuj, le kuj, zlatar,
„In prav za prstek mlad
„Naredi prstan zlat,
„Prekuj mi ta denar!

„Namestu carja pa
„Izreži črki dve,
„Da njeno se ime
„In moje se pozna.“

Koj k delu gre zlatar
In prav za prstek mlad
Naredil prstan zlat,
Prekóval je denar.

Pa k ljubi se podam,
Objamem jo sladkó
In primem za rokó;
Na prst ji prstan dam.

Pa bral sem v nje očéh,
Vprašanje strahom bral:
„Zakaj nek' nisi dal
„Kovati rajši dveh?“

Pri oknu.

Bele cvetice, ledene cvetice,
K vam bom goreče pritisnila lice.
Tajaj led, tajaj led, lice gorkó,
Da mi po cesti pogleda okó.

Vidim seni, kak'po cesti svršijo,
Svate vesele, ki na njih sedijo;
Lep in najlepši pa ženin je mlad;
Oh, da sem morala njega poznat'!

Malo trenutij, pa notri do groba
Drugí zadana bo tvoja zvestoba.
Naj v nje naročji ti sreča cvetè,
Meni za veke izginila je.

Bele cvetice, ledene cvetice,
Vé ohladite žareče mi lice!
Večni Bog, mili Bog, drži me Ti,
Da mi ubogo srcé ne skopní!

Lilije.

Lilije trgam,
Lilije bele,
Več mi ne boste
Mladi cvetele.

Več vas na solnce
Ne bom nosila,
Več vas z vodico
Hladno rosila.

Lilije bele,
Le usehnite!
Z mano cvetele,
Z mano venite!

Zadnji večer.

Nocoj, le še nocoj
Naj mesec bo svetel,
Ko k meni ljubček moj
Bo zadnjikrat prišel.

Čez to ravnó poljé
Ino čez travnike
Pa gladke so stezé,
Po njih moj ljubi gré.

Pa psi zalajajo
Po vsi vasi na glas,
Na glas oznanjajo,
Da gre moj ljubi v vas.

Klobuk ima na glav',
Za njim pa listek bel,
Ta listek táko prav',
Da cesar ga bo vzél.

Petelin je zapel,
Danica je prišla,
Slovó je dragi vzel,
Jaz sem zajókala.

„Ne jokaj, ljubica,
Čez osem kratkih let,
Če bova še živá,
Pa snideva se spet.“

Oh, psi še lajajo;
A ljubega več ni,
Pred mojo kamrico
Pa trava zeleni.

Prežalostno srcé
Veselja nima več,
Sam Bog nebeški vé,
Kdaj osem let bo preč!

Mlada Mana.

Lune vpraša solnce rano:

„Je li tebi, sestra, znano,
„Kaj da rože v tla so vgnane,
„Ki vesele
„So cvetele
„Po gredicah mlade Mane?

„Ko sem včeraj jutro vstalo,
„Njeno okno obsijalo,
„Radostna, s pogledom jasnim,
„Tam je stala
„In igrala
„Zadovoljna z vencem krasnim.“

Luna se je nasmejala:

„„Kaj bi tega jaz ne znala!
„„S'noč' prišel je mlad učenec
„„Čez gredice,
„„Čez cvetice;
„„Vzel je s sabo krasni venec.““

Lenčica.

Lenčica v bregu ovčice pase,
Tamkaj za njivo, kjer detelja rase;
Spanje premore ji lepe oči,
V deteljo njena čeda hiti.

Hitro je mladi sosed pritekkel,
Deklico vzbudil, tak' ji je rekel:
„Deteljo ti si popasla mojó,
„Vzamem ti čedo tvojo zató.“

Lenčica milo ga je prosila,
Pa je sosedu takó govorila:
„„Pusti ovčice, saj sosed si moj,
„„Ž njimi jaz vedno sem, one z menoj.““

„S čedo ostani, čeda pa s tabo;
„Tebe vzel in ovčice bom s sabo,
„Da gospodinja moja mi boš,
„Moja ženica, jaz pa tvoj mož.“

„„Kaj pa mati stara poreče,
„„Ki me pustiti nikakor neče?
„„Reva ne more brez mene živet',
„„Šteje let že sedemdeset.““

„Staro boš mater s seboj pripeljala,
„V gornici ona bo lahko spala;
„Midva pa v beli kamrici,
„Lépo za naju pripravljeni.“

Nepovabljeni svat.

„Ko boš se možila,
„Al' boš povabila
„Tud' mene al' ne?

„Čeprav me pozabiš,
„Čeprav me ne vabiš,
„Pa sam bom prišel.“

In ni ga vabila,
Al' ga pozabila,
Al' smela ga ni.

Pa kakor govoril,
Takó je res storil,
Prišel je na pir.

Na stran se je vsedel,
Ni pil in ne jedel
Raztrgani svat.

Nevesta pijače
In bele pogače
Ponudi mu v dar.

„Pogače ne maram,
„Za vino ne baram,
„Le sama ga pij!“

Še prstan si sname:
„Ta prstan ni zame,
„Ná, možu ga daj!“

In šel je iz hiše,
Nevesta pa briše
Rudeče oči.

Ljudjé pa so jeli
In pili in peli,
Veseli bili.

Zimski večer.

Pojdi, Minka, zápri duri,
Peč s panjači mi podkuri.

Luč mi v leščerbi napravi,
Stol moj k peči sèm postavi.

Semkaj, hčerka, sedi k meni
In kolovrat svoj zaženi.

Pravi mi o bratu svojem,
O jedinem sinu mojem,

Kak' nam je rokó podajal,
Ko od doma je odhajal.

Ti si solzna vzdihovala,
Mati je na glas jokala.

Šel od nas je v kraje tuje,
Koder vojska smrt gostuje.

Dokaj je minulo časa,
Da o njem ni bilo glasa.

Tretje leto list poslani
Nam njegovo smrt ozuani.

Od takrat je tvoja mati
Bila nehala jokati.

Legla je, pa ni več vstala,
V Bogu osmi dan zaspala.

Z a k l a d.

„Le hitro na delo roké!
„Pod sívo to skalo ležé
„Veliki, neznani zakladi,
„Rumenega kupi zlatá
„In belega čudo srebrá
„V globoko zakópani kadi.

„Marija, ki srenja Te tá
„Dobrotnico milo pozná,
„Nam bodi nocej pomočnica
„Če dvignemo srečno zaklad,
„Pa kakor je koli bogat,
„Od vsega Ti bo polovica.“

Tak' prosi in kliče drhal,
Poprime kopaje se tal,
Z lopatami, s krampi pritiska.
„Že nekaj zvenči pod zemljó,
„Le zdaj še udarim krepkó!“
In suho zlató se zabliska.

„Okoli železne kadi
„Vrzimo debele vrvi,
„Da v zemlji pošoda se gane;
„Na desno, na levo še stran
„Kopljimo, da zdajci na dan
„Bogati dobiček nam vstane.

„Kopali na vsako smo plat,
„Otvezena silna je kad;
„Zdaj vprimo, tiščimo, vlecimo!
„Če sleharni počil bi ud,
„Obilo poplačan bo trud,
„Saj vemo, zakaj se potimo.“

Močneje vsakdo se uprè,
Da kad se zaziblje, zmajè
Ter dviga se, dvigne, ustavi;
Pa sila pomnožena vsa
Potegne na ravna jo tla,
Natrato jo varno postavi.

„Al' kaj, ko pa naše vse ni!
„Bedaki, neumneži mi,
„Storiti jednako obljubo!
„Čemú bo Mariji zlató,
„Devici prečisti srebró?
„Molitev le jemlje za ljubo.

„Zatorej bolj pametno bo,
„Med nami bogato blagó
„Pravično naj bi se delilo.“ —
Pa groza! Odprè se prepad
In kad jim požrè in zaklad;
Delitve več treba ni bilo.

Knezov zet.

Pač lep vrtnar je mladi bil,
Ki rože v vrtu je sadil!
In rad je delal, bil vesel,
Pa táko pesem si je pel:
„Najlepšo rožo bom izbral
„In svoji ljubici jo dal;
„Saj bodem, če sem tudi kmet,
„Nekoč še vender knezov zet.“

Pri oknu stal je gospodar
In slišal, kaj je pel vrtnar;
Po udih stresel ga je mraz,
Od jeze bil mu bled obraz.
„Le semkaj, semkaj, moj vrtnar!“
Tak' klical ga je gospodar;
„Vrtnar si bil doslej ti moj,
„Denès pa greš na lov z menoj.

„Le vzemi puško risano
„In z mano pojdi na goró,
„Da ustreliva tam volká,
„Ki trga mlada jagnjeta.“

Ko soluce šlo je za goró,
Prižgalo zvezde je nebó,
Skovir na gori je zapel,
Nekdó slovó od svéta vzal.
Po Kolpi plaval je mrlič,
Nad Kolpo je odvaval ptič..

Odbije ura polnočí,
Po starem gradu vse že spi.
Hči knezova le še ne spi,
Pri nji še svetla luč gori.
Na vrtu pa stoji nekdo,
Premilo prosi, presladkó:
„Le pojdi, ljubica, z menojo,
„Da poročiva se nocoj;
„Ko počí zor, ti moja boš
„In jaz za vekomaj tvoj mož.“ —
Tak' milo prosi, tak' sladkó,
Da zmoti modro ji glavó.

Obleče krilo svilenó,
Z rumenim zlatom vdelano.
Čez krilo pa srebrni pas
In rožo dene v kito lás,
Ki jo vrtnar je včeraj dal,
Ko je pod njenim oknom stal.

Grad beli tiho zapusti,
Za ljubim svojim pohiti.
„Oh, pojdi sèm, ne mudi se!“
Glas znani v dalji čuti je.
Če teče bolj, če bolj hiti,
Klic vedno dalje se glasi.
„„Počakaj, ljubček moj, postoj,
„„Postoj, ne beži pred menoj!““ —
„Le hiti, hiti, ljubica!
„Saj že na konci pota sva.“

In ko do Kolpe prihiti,
Na strmem bregu obstoji.
Iz vode glas se je glasil
Tak' žalosten in táko mil,
Da prime s čudno jo močjó,
V globoko zvabi jo vodó.
Skovir skovikati začel,
Nekdó pa otlo je zapel:
„Če bil sem tudi reven kmet,
„Zdaj sem pa vender kuezov zet!“

Morski duhovi.

Pri gradu tik morja pa stražnik stoji,
Ob glavi razljučena burja mu vije,
Šumenje valov na ušesa mu bije,
Ob skali na bregu se voda pení.

Al' strah, al' te groza ni, revni vojak?
Morjé je neznanih duhov domovina,
Opolnoči se jim odprè globočina,
In čudno težak in napolnjen je zrak.

In temna meglà se podi čez vodó
In dviga se, miga in težka se niža,
Dirjaje odhaja in zopet se bliža —
Vetrovje potihne, morjé je mirnó.

Iz temne meglè pa množina duhov
Posuje se v školjkah, od zláta bliščečih,
Prijezdi na ribah srebrnosvetečih
Ter vije se čudno h glasovom rogov.

Kak' hiter, kak' jasen, kak' čuden je ples,
Ki suče čez morje se mirno in plano!
In petje, človeškim ušesom neznano,
Razlega k vihranju se jasnih teles.

Rajanje zastane, in petje nehá,
Pa kakor na Krasu povzdigne se burja
Ter vije viharna in brije do morja,
Tak' dvigne se trop in tak' k bregu vihrá.

Vojaka zagrabi množina duhov,
Perescu jednako od tal ga pobere,
Nevihiti jednako po morji ž njim dere,
Pogrezne ž njim v brezdno se drznih valov.

Duhovi imajo tam doli svoj grad,
Steklene so stene, srebrna so vrata,
Dvorana je v gradu, v nji miza je zlata,
Za mizo pa prestol postavljen je zlat.

Na zlatem prestolu pa cesar sedi,
Na desno posadil si hčerko je zalo;
Ni taki lepoti še solnce sijalo,
Človeško okó je še videlo ni.

Vojaka poprime prečudna oblast,
Srcé se mu širi in huje mu bije,
Rudeča vročica mu lica zalije,
Pretresa vse ude neznana mu slast.

Nezbrane mu misli po glavi vršé;
Kar z zlatega stola devica se dvigne,
Smehljaje mu z živim očesom pomigne
In svoje prebele polá mu roké.

In zborá nevidnega glas zadóní,
Plesalke s plesalci se v krog zavrtijo,
Da v čutih se rajskih jim srca topijo,
Obleka šumí, in ves svet se vrtí.

Vojak cesaričino stisne čez pas:
„Jaz tvoj sem, ti moja, nič naju ne loči,
„Ti moja na veke, al' srce mi počí“ —
Pa čuj, káko znan se razlega mu glas!

Glaz kladiva v gradu jednó zabrenčí,
Vojak se prestraši, oči si pomane,
Pred njim pa patrolja tovar'šev obstane
Ter drugemu stražo tik morja 'zročí.

V isti zalogi je izšla knjiga:

Prešeren, poezije.

Vezana v usnje z zlato obrezo stane
1 gld.

COBISS eE284

NARODNA IN UNIVERZITETNA
KNJIŽNICA

00000330218

